

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

Å TTONDE
A R G.

Nº 25

Prenumerationspris:

Helt år Emk. 200:—

Halvt „ „ 125:—

I utlandet:

Helt år Emk. 350:—

Halvt „ „ 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:

Svenska Folkförbundet

Ansv. red.: M. Westerblom
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

1 juli

1925

TILL SAMMA MÅL
— PÅ OLIKA VÄGAR

Mål? Ja, vem har ej sina mål utsatta, stater, folkklasser, enskilda och sammanslutningar? Denna punkt upptages oftast som § 1 i föreningars stadgar. Vi Estlandssvenskar, hava icke även vi våra mål?

Men ofta, ack så ofta, bli mål endast mål, fromma önskingar, som aldrig kunna förverkligas, vackra lufthägringar.

Jag skulle önskat att denna gång kunna få taga Kustbons utrymme i anspråk för detta mål, som ligger utanför denna tillvaros rämärken, målet — „efter döden — bortom graven“. Hu, så kusligt! utbrister nog mer än en av de yngre läsarne åtminstone. Nej, ingalunda kusligt, utan det mest värmande, bara det tas på rätta sättet. Ty det målet kallas ju även för „fadershuset“ och „hemmet“, „lycksalighetens land“. Ja, så långt borta ligger flertalet av mänsklighetens ljusaste mål!

Varför tala om detta, i de fles-tas tycke, så oändligt avlägsna mål? Vi har ju närmare till hands liggande uppgifter.

Därför, att våra svenska lands-män härute hålla på att bliva alltmer främmande för varandra

just i valet av vägar till detta mål. Det gives krafter, som arbeta för att utså kiv, splittring, misstroende och t. o. m. hat de olika grupperna emellan. Ty det må ej förglömmas, att historiens mest blodiga tilldragelser ofta, om ej oftast, framkallats just till följd av det hat, som de olika „kristna“ hyst mot varandra. Våra dagars dömande och fördö-mande — sker det ej till över-vägande del vid meningsutbyten om tros- och församlingsfrågor? De kyrkligt troende äro bittra mot de frikyrkliga, dessa i sin tur igen använda de starkaste uttryck om „världens barn“ i kyrkans sköte. Och de olika mindre sam-fundena. leva de i syskonkärlek med och mot varandra? Jag bara frågar. Söker icke även här varje grupp göra anspråk på „första platsen i Guds rike“?

Och detta bara om vägar na till målet! Det ser verkligen ut, som om det „stora fåarhuset“ behövde avbalkas i flera fällor och att det i stället för en hjord skulle komma att bliva flere så-dana.

Ack, vägen, vägarna, de äro så otaligt många! Vilken, vilka äro de rättaste? Den som bara kunde besvara denna fråga. Men nu

förlora de sig alla, såväl de breda allfartsvägarna såväl som de en-skilda obanade stigarna i vild-markerna vid den mörka randen av „dödsskuggornas dal“. Endast tron, hoppet och kärleken vägar slå bro över den mörka avgrun-den och endast få dödliga hava från denna sidan kunnat uppfatta skymtar från motsatta strandens ljus. Hur kan, hur vägar vi under dylika omständigheter kasta sten på varandra, medan vi ännu alla äro på vägen? Skulle vi ej fastmer hava all anledning att „med fruktan och bävan tänka på vår egen salighet och i öd-mjukhet räkna oss till de ringas led“??

På olika vägar till samma mål. Låt var och en välja den väg som synes honom bäst. Stappla och falla få alla. I kärlek kunna vi försöka få de liggande upp-resta, ingiva nytt mod åt tviv-lande och förtvivlade. Vi få peka hän mot det skimrande målet. Men tillkommer det mig och dig att föreskriva vägen för en annan vandrare? Den som står, han må se till att han ej faller.

Därför bort med allt kärlekslöst dömande! Bort med misstron mot olikatänkande! Fatta i kär-lek varandras händer, hjälpande,

stödjande, och så framåt! Till strid mot ondskans makter på en front! Då blir det fart i kampen, då kunna segrar vinnas, som de splittrade grupperna ej kunna ernå. Då kommer gudsriket med större steg, då har „senapskornet“ förutsättningar att kunna växa till ett hela jordklotet överskyggande träd. Därför:

Och Eder, som i spridda grupper vandren

På skilda vägar fram mot ljusa lyckolanden:

Se bort från allt, som vill Er skilja, dela,

Sök hos din nästa det, som ena kan och hela!

En ensam.

KYRKODAGEN.

Den 6:te estländska kyrkodagen, som avhölls i Reval d. 16—18 juni, öppnade sina överläggningar med en redovisning av biskop Kukk över församlings- och kyrkolivet i allmänhet.

Ur redovisningen framgår, att den estländska lutherska kyrkan räknar c:a 900,000 medlemmar, fördelade på 140 församlingar (133 socknar). 13 församlingar äro ej i stånd att avlöna präster. Kyrkor finnes 178, bönehus 145 (bland dem 89 brödräfsamlingens).

I tjänst voro under året 140 ordinerade präster jämte 7 prästkandidater, 140 klockare, 15 klockare-kandidater och 25 organister.

I löneförhållanden märkes en förbättring, så att den närmar sig den normala lönen (prästlönen motsvarande en läroverkslärares, klockarelönen en folkskollärares med motsvarande tjänsteår).

I det många församlingar föra ett friskt andligt liv, vittna andra om stillastånd och liknöjdhet. Kyrkobesöken, som kunna uppgå till 25 % i den ena församlingen, falla till 2 % i den andra.

I religionsundervisningen deltaga i skolorna 60—80 %.

Alkoholmissbruket vill tilltaga; isynnerhet märkes dess skadliga tillväxt på landsbygden. — I redovisningen betonas även det skadliga inflytandet, som smutslitteraturen utövat i synnerhet på ungdomen.

En stor del av kyrkodagen åtgår att behandla de många löpande frågorna, isynnerhet de långa förslagen om kyrkounderhåll, löner m. m., men den mesta tiden förspilles dock på de heta och mycket stormiga debatter om protestantismens bokstav i kyrkolagens 3:dje paragraf. — Med öppen omröstning (med 242 röster mot 36) ströks den omtvistade protestantismen ur kyrkolagen. Det gav anledning till sådana utfall och stormiga scener, ofta i personlig form, att en erfaren landsbo med rätta yttrade att det fullt liknade kommunisternas miiting.

Pastor T. Tallmeister, ledare för den nya riktningen, anordnade på kongressens andra dag ett större folkmöte för organiserandet av ett systematiskt arbete i församlingarna landet runt i denna anda.

Den estniska pressen, som nästan enhälligt fördömer kyrkodagens taktlösa, ofta om omogenhet vittnande uppträdande, vill nu gärna kasta skulden på de tyska prästerna. — En opartisk åskådare kan mycket lätt inse att så ej är fallet, och att den tyska minoriteten här ej kan spela någon stor roll.

Varför ej öppet bekänna, att esterna själva fördelats i två läger, som nu bekämpa varandra, att de maktgivande halka på två sidor, samt att lekmännen genom omröstning få lösa teologiska problem!?

KRING SVENSKBYGDER

ORMSÖ.

Pingsten fingo vi fira i sommarens, gudstjänsternas och „mötens“ tecken. Öns ortodoxa församling hade besök av sin gamle

pop, som numera är bosatt på fastlandet. Därför fingo de rättrogna fira gudstjänst i sin egen kyrka denna helgen, det händer eljest inte mer än ett par gånger om året. — I baptistförsamlingen predikade pastor Nylin och fröken Marta Johansson från Sverige, och i friförsamlingen voro norrmannen Jonsen och svensken Persson verksamma. Den senare har ju varit bosatt på Ormsö en längre tid. — Den lutherska församlingen hade också sina gudstjänster. En särskild högtidsdag var det annandag pingst, då firades nämligen „Morsdag“ ute på kyrkogården. Stämningen förhöjdes genom kyrkokörens medverkan och pastorn talade om Guds kärlek och mors kärlek såväl på estniska som svenska. Tillslutningen var stor, säkerligen över ett tusen personer, och det rådde en stillhet i den stora skaran, sådan, som gör en dylik gudstjänst till en minnesrik högtidsstund. Ormsö kyrkogård har också med åren fått ett värdigare utseende. Den gångna våren har gångar upptagits och de flesta gravar ha ansats upp, så att de dödas viloplats nu påminde om en blommande trädgård. Det var nu tredje gången „Mors dag“ hölls här. Och den dagen behövs nog. „Hedra din fader och din moder!“ Huru många ha icke glömt det budet, huru litet kärlek och tacksamhet få icke de gamla föräldrarna av sina barn! — Fru Klasson, som i de närmaste dagarna skulle resa till Sverige, fick de många församlades hälsningar med sig till „våra faders land“ och dess folk — till Sverige och till alla goda människor där, som med sitt intresse följa vår estlandssvenska stams öden. Slutligen upptogs också kollekt till inköp av redskap för gravarnas iordninghållande.

Under pingsthelgen höll den svenske representanten i Vieks kretsråd, herr Vesterblom från Reval, föredrag i Hullo skola om kretsrådsarbetet. Ett trettiotal

åhörare hade infunnit sig. Men det borde ha varit flera. Vi svenskar få icke sova, när våra estniska grannar arbeta med rastlös iver på sin utveckling.

Ett svårare tillbud till druckningsolycka hade en liten fiskebåt från Rälby, då den på tredjedag pingst var på hemväg från Hapsal. I båten befunno sig utom den gamle, kunnige sjömannen Johan Gärdström, som satt till rors, en man och tre kvinnor. Vid en häftig kastvind kantrade båten och samtliga fem ombordvarande kommo i vattnet, som på olycksstället — det var vid Mään i Osesund — hade 14 fots djup. Emellertid lyckades alla få tag i årorna eller den sjunkande båten, och höllo sig fast däri och varandra, tills en annan fiskebåt som kom förbi, hann fram och kunde rädda de förölyckade. Hade det dröjt ytterligare några minuter, skulle säkerligen alla ha omkommit.

Vår ö har numera fått en läkare som var välbehövt, ty under de tider, då ingen förbindelse med fastlandet kan erhållas, ha de sjuka eljest varit överlämnade alldeles åt sitt öde, utan utsikt till läkarehjälp. Doktors namn är Eugen Kroon. Än så länge kan han icke Ormsöfolkets språk, som ju är svenska till allra största delen. Det är att hoppas, att han lär sig vårt språk snarast möjligt, ty eljest är det rätt litet bevänt med hans praktik, då Ormsöborna i allmänhet ha svårt att reda sig med estniskan, i all synnerhet kvinnorna. Emellertid är väl frågan, om en läkare kan uppehålla sig här på den förtjänst hans praktik inbringar. Här vore ett tillfälle där staten, kretsstyrelsen och kommunen kunde träda emellan.

De allra senaste dagarna ha vi också fått ny polisman, en ung man från Ösel. Ryktet vet förmoda att han förstår ej mindre än sju språk och kunde man väl förmoda att svenskan då ingår i detta antal. Sedan polismannen

Bergs avflyttning vid första maj, har Rikulls polis, den svenskfödde Ormsöbon, herr Appelblom vikarierat här.

Ormsö huvudstad Hullo växer med fart. I år uppföres ett större nytt hus vid den s. k. Drottninggatan. Ett annat vid samma gata blir färdigt inom den allra närmaste tiden, efter att ha varit under byggnad sedan förra året. Så har staten utarrenderat till olika personer icke mindre än 14 byggnadstomter mellan Hullo samhället och den lutherska prästgården. Inom ett par år skola enligt lagen byggnader vara uppförda på desamma. Vi ha följaktigen att se hän mot en utveckling, som förvandlar Hullo by och omnejd till ett litet stadsamhälle — om det fortsätter som det börjat.

Det är sommar nu, det märks. På våra backar och vägar vimlar det av sommargäster, och främlingsinslaget blir starkare för var dag. Ja, välkomna, pensionat finnes det tillräckligt och skall de nog tävla om eder ynnest, I främlingar, som landen vid vår kust. Men av edra pengar begär de helt litet, ty om det någonstädes är billiga priser, så är det här.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

Fredagen den 26 juni avled riksbanksdirektören T. Wares. Den avlidne hade redan under ryska tiden en mera framskjuten ställning, och i den Tönissonska regeringen var han finansminister, sedan domare och nu sist, som sagt, direktör i riksbanken.

Allmänna lärarekongressen som avhölls i Reval den 17—19 juni och behandlade skollivet, uppfostran m. m., bar i alla avseenden en mycket saklig prägel och efterlämnade de bästa intryck.

Den engelska flottan, som uppehöll sig här två dagar, lämnade Reval på onsdagen den 24 juni.

I dag den 1 juli väntas till Reval det danska flottbesöket. Flottan, som består av 10 fartyg, skall vistas här till den 4 ds. Under denna tid kommer att anordnas större mottagningsfestligheter och skall även bl. a. av de danska gästerna i biografteatern „Record“ förevisas en film om land och folk i Danmark, som sammanställt på uppdrag av danska utrikesministeriet.

Estlands sändebud i Finland, A. Hellat har utnämnts till sändebud även för Ungern. Ministers uppehållsort blir dock fortfarande Helsingfors.

Även i Paris har man grundat en likadan estnisk förening som tidigare i Stockholm, där som bekant redan ett svensk-estniskt sällskap existerar. Det sistnämnda sällskapet kommer den 7 juli på en lustfärd över till Estland.

Den 29 juni firade Hapsal som badort sitt 100-års jubileum. Samtidigt firades där en storartad sångfest. Den lilla staden hade besök från hela landet och kommer sent att glömma de minnesrika dagarna.

Utlandet.

I Marocko blir kriget allt mer och mer hotande och gör icke så litet huvudbry för fransmännen. Abdel-Krims styrka uppgår till 80.000 man, och endast luftflottan har kunnat rädda fransmännens ställning, och ha de sistnämnda haft rätt stora motgångar. Under tiden underhandlar Frankrike i Europa med Tyskland angående den mititära säkerheten men dröjer det nog ännu innan fullständig överenskommelse mellan Frankrike och Tyskland uppnås. I alla fall tycks förhållandet dessa makter emellan så småningom bliva vänskapligare. Yttre och inre tryck göra nog också sitt till, och är det icke omöjligt, att det snart åter blir regeringskris i Frankrike såsom ock i många andra länder.

I Kina, där som bekant, en fientlig rörelse mot utlänningar redan en tid pågått, blir spänningen allt större. Även kinesisk militär deltagar då och då i rörelsen. I utlänningars bostäder kastar man stenar och hundraden utländska familjer få flytta ut ur städerna. Få se vilket slut det där tar i Kina.

I Stockholm ha de frikyrkliga samfundet hållit konferens.

I Oslo har hållits en nordisk fredskonferens.

Penningkurser
Revals börs.

30 juni 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	18.0	1825
100 rentmark	—	8850	8950
100 Fmk.	—	937	947
100 sv. kr.	—	9950	10075
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1875	1990

REVALS TORGPRIS.

	per pund	Emk.	
Hela svin			43—47
Gädda	”	”	25—35
Abborre	”	”	15—20
Strömning	”	”	5—7
Smör	”	”	80—95
Mjök	stop	”	18—20
Grädd	”	”	140—160
Ägg	par	”	12—16
Rågmjöl	pud	”	370—385
Kornmjöl	”	”	400—460
Havre	”	”	230—250
Potatis	tsetw.	”	140—160

SOMMARFEST

hålls på Birkas söndagen den 5 juli 1925, med början kl. 12,30 p. d.

Föredrag, sång, kaffe, lek m. m.

Alla — unga och gamla — välkomna.

Bageriidkarnes Jäst-Aktienbolag

hållbara och jäskraftiga

Pressjäst

är oöverträffad.

Atersförsäljare antagas där vi förut icke äro representerade.

Post- och telegrafadress:

Jästängen, STOCKHOLM.

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm

Riks 2485, Norr 4339

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

HANSA

STOCKHOLM

Eget kapital

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRINGSRÖRELSE

Avdelningskontor i REVAL:

S. Karja tän. 9.

MÉRIT

SVENSK TILLVERKNING
PRISBILLIG, DRIFTSÄKER

BÅTMOTOR

med fotogendrift

Levereras med blåslamps- eller magnettändning

AKTIEBOLAGET

FREDR. WAGNER

STOCKHOLM

VASAG. 48

Svedala

Tegelmaskiner
Grävmaskiner
Stenkrossar
Vägbyggnadsmaskiner
Betonblandare
Torvmaskiner
Bränslekrossar för Torv, Koks och Kol
Pulverisering-maskiner
Vindsiktar
Torktrumlor
Brikettpressar
Transportapparater
Rullager, Rallvagnshjul
Skottkärrehjul
Kokillgods
Stalgjutgods

Aktiebolaget

Åbjörn Anderson

Post- & Telegrafadr.
SVEDALA, GJÜTERIET

Rikstelefon:

52, 76, 203, 4, 60 & 183.